

Handelskapitaal

Auteur(s):

Scheltema, M.

Voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

Verschenen in:

ESB, 88e jaargang, nr. 4412, pagina D1, 4 september 2003

Rubriek:

Dossier: Ten geleide

Trefwoord(en):

De concurrentiekracht van een land wordt vaak afgemeten aan het vermogen om tegen een concurrerende prijs goederen en diensten te produceren waarnaar op de wereldmarkt vraag bestaat. Ongetwijfeld blijft dit productievermogen een belangrijke concurrentiefactor. In de internationale handel spelen echter veel factoren een rol dan alleen de prijs en de kwaliteit van het product. Handeldrijven is ook in belangrijke mate een kwestie van het vergaren van informatie over verre markten, het beheersen van vreemde talen, inzicht vergaren in andere culturen, het vermogen bezitten om te onderhandelen en goede contracten af te sluiten, betrouwbaarheid en reputatie - kortweg de activiteiten die, nadat een goed geproduceerd is, uitgevoerd worden om het aan de man te brengen.

Het WRR-rapport *Nederland handelsland* bevat tal van aanwijzingen dat Nederland zijn sterke handelspositie mede te danken had en heeft aan zijn vaardigheid in het handeldrijven zelf⁴. Dankzij deze vaardigheid zijn Nederlandse handelaars - in de breedste zin van het woord - beter dan veel van hun concurrenten in staat de transactiekosten waarmee internationale handel gepaard gaat, te verminderen. In het rapport wordt dit aangeduid als het handelskapitaal van Nederland. Dit handelskapitaal wordt niet als zodanig geregistreerd in de statistieken van het Centraal Bureau voor de Statistiek, maar het valt te traceren in zulke uiteenlopende sectoren als de transportsector, de groot- en detailhandel, het bank- en verzekeringswezen, de industriële multinationals, het onderwijs, de rechterlijke macht en de overheid. In de bijdragen aan dit ESB Dossier wordt aandacht besteed aan uiteenlopende instituties die bijdragen aan het verlagen van transactiekosten en op deze wijze bevorderen dat (internationale) handelstransacties tot stand komen.

Nu het Nederland economisch minder voor de wind gaat en de exportpositie van ons land verslechtert, wordt al snel naar de hoogte van de loonkosten gekeken als factor die de concurrentiepositie van Nederland bedreigt. Inderdaad is loonkostenmatiging op korte termijn van belang om te voorkomen dat het Nederlandse bedrijfsleven zich uit de markt prijst. Het staat echter buiten kijf dat matiging van de loonkosten niet de structurele oplossing kan zijn voor het handhaven van de Nederlandse handelspositie op langere termijn. Als het om prijsconcurrentie gaat zal Nederland het nooit kunnen winnen van de lagelonenlanden. Dat het handelskapitaal van Nederland minder gemakkelijk te meten en te analyseren is dan de hoogte van de loonkosten, de uitgaven aan onderzoek en ontwikkeling of het aantal studenten in bètavakken, mag voor economen geen reden zijn om de aandacht tot deze laatste factoren te beperken.

Het is echter niet vanzelfsprekend dat deze factoren ook in de toekomst garant zullen staan voor een sterke handelspositie. Ten gevolge van de liberalisering van goederen-, diensten- en kapitaalmarkten neemt de internationale concurrentie toe. Informatie- en communicatietechnologieën kunnen de wijze van handeldrijven ingrijpend doen veranderen en van grote invloed zijn op de positie van intermediairs en multinationals. Wil Nederland ook in de eenentwintigste eeuw zijn positie als vooraanstaande handelsnatie behouden, dan dienen we ons rekenschap te geven van de gevolgen van deze ontwikkelingen voor de sterke en zwakke kanten van Nederland als handelsland. Het gaat erom dat we de aloude Nederlandse handelsgeest koesteren, maar tegelijkertijd openstaan voor de veranderingen en uitdagingen van de eenentwintigste eeuw.

Dossier: Handel en transactiekostenM. Scheltema: [Handelskapitaal](#)I. Gorissen: [Openheid, overschot en distributie](#)F.A.G. den Butter en H. Visser: [Handel brengt welvaart](#)H.P. van Dalen en A.P. van Vuuren: [Hoe groot is de transactiesector?](#)M.P. Schinkel: [Handelsgeest redt Hollands hachje](#)E.E.C. van Damme: [Intermediair: mens of markt?](#)R.H.J. Mosch en I. Verhoeven: [Meer wereld, meer vertrouwen?](#)

A.E. Steenge en G.J. Hospers: [Grenzen aan transactiekostenverlaging](#)

E. Heijting en W. Biegstraaten: [De rol van de overheid](#)

O. Douma: [Standaard uit de kinderschoenen?](#)

S.P.I. Kappelhof: [Oud geld in nieuwe zakken](#)

W.J.J. Manshanden en B. Kuipers: [Staat zonder transport ook het buitenland stil?](#)

A. de Grip: [Postinitieel onderwijs essentieel](#)

P.T. de Beer: [Laat een Arabier niet de onderkant van uw schoenen zien!](#)

W. Jonkhoff: [De handel](#)

1 WRR, Nederland handelsland. Het perspectief van de transactiekosten, rapporten aan de regering nr. 66, Sdu uitgevers, Den Haag, 2003.